Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Hà-nội mỗi tháng phải trả trước	Người làm đến tận nhà	Gửi xe tiếp	Nam-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Trung-kỳ, Cao-miên, Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

1 Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au c/m-timètre de hauteur, sur 0m,065 de large

4e page	*Une seule insertion.*	0$30 le c/m
	Par contrat annuel	
	Par centimètre et par insertion.	0$15 le c/m
	Réclame dans la 1re page.	2 fois la ligne
	Annonces judiciaires et légales.	1$80 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Trù-tính việc soạn-dịch ba bộ Tự-điển

Hội Khai-trí-tiến-đức vừa rồi đã lập một ban văn-học, để khuyến thưởng cho các nhà trước-thuật, và trù tính soạn ba bộ Tự-điển.

Nếu việc soạn Tự-điển ấy mà làm nên, thời thật xứng đáng bổn chữ tiến hội làm. Vì rằng ta học chữ Pháp bấy giờ là truyền-bá văn-minh, để chuyển dị tập tục, rèn đúc nhân tài cho nước nhà, mà truyền bá không được phổ thông thì phải nhờ về quốc ngữ để chữ đủ tiếng cho nhất định, mà tiếng chữ quốc ngữ thời đều bởi chữ Hán mà ra. Ấy cái tinh trong ba thứ chữ ấy nó quan hệ một thời như vậy, sách về văn-chương ta như thế, cho nên ba bộ Tự-điển ấy thiếu một thời chẳng đời nào nên.

Trước khi tôi cũng vẫn tưởng rằng tiếng nói ta nghèo, phải đợi khi nào văn quốc-ngữ thành lập rồi mới đủ tiếng soạn được Tự-điển, nhưng xem ra ta bắt đầu làm văn văn ta cũng đã đầy mười năm nay rồi, nào tạp chí, nào tân-văn nào sách mới cũng đã khá nhiều, mà có thấy ai thêm được tiếng mới nào đâu; những tiếng mới cũng có bắt chước những mới chữ Hán được một ít thật, nhưng có lắm chỗ dùng sai, chẳng những tiếng mới sai mà tiếng cũ của ta cũng sai, lại dần dần mất đi cũng chẳng ít. Xem ngay như một quyển chuyện Kim-Vân-Kiều, nay cả nước suy tôn làm khuôn phép, chẳng ai là chẳng đọc. Thế mà nào nhiều chữ *nghi* in dấu ngã thành ra chữ *nghĩ* cả. (Nghĩ cũng như tưởng nó, tiếng *hèn*, nhưng có phân biệt: *nó* là trỏ vào người hạ-tiện; *hắn* là trỏ vào người bình thường, *nọ*, *lê* trỏ vào bậc trung-lưu cũng như tiếng *người ấy*. Tiếng nghỉ nay chỉ Trung-kỳ còn nói đến mà thôi, ngoài Bắc ta quên rồi.). Lại như câu *tan cảnh mai hoàng* mà thích nghĩa rằng cái nan tre trát rừng. (Phương ngôn: Rừng có mạch vách có tai). Chẳng những sai thế đâu, thậm chí quên mất cả tên tiếng nước mình, như là nước mình mà gọi là *Annam*, Saigon là *Tây-công*, vân vân.... rồi lâu ngày có khi lại gọi là *An-nam-mít* nữa cũng nên! Thế thì bộ Tự điển Việt-Nam còn nên hoãn lại một ngày nào được? cho nên việc soạn Tự-điển là cái chức phận của cả các bậc thức giả trong nước sớm được ngày nào phúc ngày ấy vậy.

Bộ tự-điển ta bây giờ mới soạn tuy rằng khí chậm, nhưng may tiếng cũ còn chưa quên mấy, mà cũng còn có đủ người soạn, có đủ sách tra, nếu đồng lòng hiệp lực nhau, thời chẳng mấy lúc mà xong, bộ này xong thời hai bộ sau cũng thừ đệ xong cả.

Ai soạn bộ Tự-điển Việt-Nam bây giờ? Việc ấy tất phải nhờ nhiều các ông có học chữ Hán mà lại lịch-duyệt thâm niên ấy, vì rằng có lịch-duyệt mới được nghe nhiều lời nói, có học chữ Hán mới thuộc được đủ tiếng ta.

Tôi còn nhớ lối học chữ Hán, cứ đọc chữ Hán một câu thì lại phải đọc ra tiếng ta một câu; học chừng một vài trăm chữ rồi mới đọc từng đoạn cho ông thầy nghe, mà tự mình phải giảng nghĩa lấy, làm như giọng ông thầy giảng. Có câu bởi chữ Hán đi mà phải thêm tiếng ta vào, cho vỡ mạch sả hỏ rõ câu, chữ không được theo ý từng chữ Hán, giảng sai đâu thầy sửa đó, xong rồi thầy lại giảng cho một lượt toàn bằng tiếng ta. Có một hôm học-trò đọc chữ *nghĩa* 義, chữ *cầu-thả* 苟且, cứ đọc theo thanh-âm chữ Hán, thời ông thầy bảo rằng: *nghĩa là chợt, là tình cờ; cẩu thả là nâm nâu*, đã đành rằng đọc nguyên như chữ nho cũng rõ nghĩa, nhưng những tiếng các cụ đã đặt ra nghĩa thời ta phải theo.

Đến khi ông thầy ra đề bài, học-trò gắn bài ra thể nào phải nói nôm cho thầy nghe, nói có thông đã rồi mới được làm bài.

Thật là các cụ khuyên nọc trò rằng: Phải đọc truyện Kiều, hễ lời nói có văn-nhã hoạt-bát thì trong bụng mới sinh ý tứ nảy tài tình, làm văn nho mới hay.

Ấy lối học chữ Hán ngày xưa như thế, thì tiếng rằng học chữ Hán mà kỳ thật là học tiếng ta nhiều, tiếng rằng làm văn chữ Hán mà kỳ thật là làm văn chữ nôm mà dịch ra chữ Hán đó. Thảo nào luận-lý xưa tối, văn nôm xưa hay, nay không tài nào theo kịp.

Trên kia tôi nói ta có đủ sách tra cứu tiếng nói ta, là sách ở đâu? Này phương-ngôn, tục ngữ ta kể hàng có mấy ngàn câu, các bài thơ bài hát bài vè cũng có đến hàng mấy ngàn câu, toàn ở nơi cửa miệng các ông già bà cả, và các chị thợ cấy ở ngoài cánh đồng, các kẻ bán hàng ở trong các chợ ấy. Lại ở phố hàng Gai Hanoi bán biết bao nhiêu là truyện nôm. Đó đủ làm sách kẻ cứu tiếng nói, không phải đâu xa. Nay thử đem các môn trên ấy mà nhận xem, có thiếu gì lời vẳng tiếng ngọc nhã gấm phun châu, lắm tiếng chỉ có hai chữ mà như về cái cảnh, tả cái hình ra trước mắt, bảy được tinh, tả được ý ở trong tâm, thâm trầm bóng bẩy, nhã nhặn trang nghiêm, chẳng giọng nào là chẳng có. Tôi đã thường thử lấy mấy tiếng dịch ra chữ Hán, mà có tiếng không dịch được, có tiếng phải dịch ra đến mười mấy chữ mà mới hơi phảng phất được chút tinh-thần. Như những chữ *nồn-nường, giải kết, cả dường vương, đỏ cung-long*, vân vân. Thế mới biết rằng những tiếng nói của người ta đều là cái văn-chương của tạo hóa, tìm khắp ra mọi nơi, cũng như muôn vàn thứ hoa, hoa được sắc nọ, hoa được hương kia, ta chẳng nên bảo rằng hương sắc nào hơn nào kém được.

Và lại tiếng ta cũng vào bậc giàu có, không phải nghèo đâu, nay thử hãy xem mấy tiếng sau này thì rõ: Như một tiếng *cao*, mà giới cao thì phải nói là *lồng-lộng*, *vời vợi*, nói cao thời *chót vót*, *chon-von*, nhà cao thì *ngất-chừng*, cây cao thì *von-vót*, người cao thì *dong-dỏng*, cái vật gì cao quá thì *lênh khênh*, cái gì cao không chắc chắn thì *ngất-nghêu*. Như một tiếng *rộng*, mà trời rộng thì phải nói là *bao la*, sông biển rộng thì *mênh-mang*, đồng đến rộng thì *mông mênh bát ngát*, đình chùa, nhà ở thì *sung-vinh, thênh-thang*; đường sá thì *thênh thênh, thanh thang*; buồng the, quần áo thì *thang thênh*; cái khe hở gì đào lỗ rộng quá phải nói là *toang hoác*. Ấy có một tiếng mà chia ra thành sáu, bảy tiếng. Lại chưa nói đến tên cái gì cao rộng mà cái vật ấy đã hiện hình ra, lại còn mượn tiếng ấy mà nói bóng việc khác nữa, đại khái những tiếng như thế còn nhiều. Xem thế thì tiếng nói ta rộng rãi rành mạch ba lan biết là dường nào.

Thật là các cụ đã gây nên một cái bàn nền dại lâu dài cho ta, sam đủ cả gạch, gỗ, vôi, cát, đục sẵn cả mộng mẹo, xếp từng đống to từng đó, nay chúng ta chỉ mất người một tay, khuân vác các đồ vật liệu đó dựng lên, xây lên mà ở, đã đành rằng lúc mới nảy có đâu được chỉnh-tề ngay, nhưng hãy phải có cái cơ-chỉ đó, rồi sau bài trí trang hoàng dần, tất có ngày thành được lâu đài rực rỡ. Chớ lấy con mắt hiện thời đoán phỏng lối học cổ làm hỏ bại mà phải tội phụ bạc tiền tổ với trời.

(Còn nữa)

Tăng-soan Phạm-huy-Hổ

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 3 Janvier 1923

Cuộc hội nghị của Đồng-minh về cái vấn đề bồi thường

Các phái viên Đại pháp ưng triển hôm trả lại hai nẫm, nhưng yêu cầu rằng nước Đức phải nộp các khoản bồi thường sinh lức, và sau này bồ nước Đức không thi hành các điều khoản cam đoan, thì Đồng-minh sẽ đem quân đến đóng ở Essen Bouchum. Các phái viên nước Anh thì bàn nên giảm cho nước Đức 87 nghìn triệu, tính ra về phần nước Pháp phải giảm cho nước Đức mất 41/60. thì hội-đồng Bồi-thường thì bất đi, v. v. Cái ý-kiến của nước Ý cũng tựa như ý kiến của nước Pháp. Quan Poincaré không ưng thuận cái ý kiến của nước Anh. Hội-đồng vẫn liêm việc.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 Janvier 1923

Cuộc hội nghị của các quan Thượng-thư Đồng-minh

Sáng ngày hôm thứ ba, M. Poincaré đã triệu tập các nhà giám-định Đại-pháp, và M. Bonar Law đã triệu tập các nhà giám-định nước Anh.

Sau khi các quan Thượng-thư Đại-pháp hội-nghị buổi sáng tại điện quan Giám-quốc, chánh-phủ có lại cho các báo-quán mấy lời nói rằng hội-đồng các quan Thượng-thư đều đồng thanh công-nhận rằng cứ như lời khởi nghị của chánh-phủ nước Anh, thì cái trái khoản của nước Pháp đối với nước Đức giảm đi nhiều quá, mà lại gia hạn rộng thêm cho nước Đức và không yêu-cầu điều-khoản bảo chứng gì nữa, như vậy thành ra bỏ không bắt nước Đức thi hành những điều khoản cốt yếu trong tờ hòn-ngị Versailles vậy.

Buổi chiều các quan Thượng-thư Đồng minh lại hội nghị, thì trước tiên quan Poincaré chỉ nghị rằng lời khởi nghị của nước Anh, ngài bày tỏ mọi lẽ rằng cứ như bản dự thảo của nước Anh thành ra hoàn cải hẳn lại tờ hòa nghị Versailles, vì rằng trong bản dự-thảo có nhiều khoản phá hoại hẳn các điều khoản trong tờ hòa nghị Versailles. Sau quan Poincaré có bày tỏ mọi lẽ rằng các khoản hoàn cải theo như chương trình nước Anh thì chánh phủ nước Pháp không có quyền định quyết được còn phải để trình nghị-viện Đại-pháp ưng chuẩn mới xong. Ý như bản chương-trình nước Anh thì ra cho nước Đức triển hoãn trái khoản mà không yêu cầu các điều khoản bảo-chứng chi cả. Còn như việc kiểm soát tài chánh nước Đức lại giao cho một hội đồng ngoại-quốc, mà do một người Đức chủ-trương. Cái nội trái của nước Đức không có bao, nay phải nộp có 20 triệu bồi-thường thôi, mà các nhà ngân-hàng nước Đức phải [illegible] thế lực, như vậy nước Đức lại được giàu thịnh hơn các nước khác ở Âu-châu, nội trái để nhiều mà nợ-nần thì ít cũng lắm.

Báo *Le Temps* có nói: Cái chương-trình của nước Anh chỉnh chánh-phủ nước Ý cũng không ưng-thuận, vì cứ theo như cái chương trình ấy thì nước Bỉ cũng mất cái quyền mà trước kia các nước đã công nhận cho nước Bỉ được thu cái khoản bồi thường của mình trước cả các nước. Cả chánh phủ nước Ý cũng không có thể bằng lòng được, vì theo như cái chương trình của nước Anh, thì cả 500 000 livres or kỳ ở nhà quốc-gia ngân-hàng nước Anh, để dùng làm của bảo chứng các số tiền của nước Anh ứng ra trong buổi chiến-tranh, nay cũng không kể số tiền ấy nữa.

Các báo nước Ý đều lấy làm ngạc-nhiên về bản chương-trình của phái bộ nước Anh. Báo *Messaggero* nói rằng cứ như cái chương trình ấy, thì rất là thiệt hại cho hai nước Ý và nước Pháp. Báo *Giornale d'Italia* nói rằng bản chương trình của nước Anh không có thể nào ưng thuận được. Báo *Nuove Posse* thì cũng nước Pháp và nước Ý không có thể nhượng cho số vàng kỳ lại nước Anh để bảo-lĩnh các trái khoản ấy vậy để dùng vào những việc chung.

Một cuộc bay

quốc-tế hội-đồng quyết định rằng cái giải thưởng phi cơ Jacques Schneider hạn từ ngày 1er Juillet đến ngày 30 Novembre sẽ thi ở vào khoảng từ Douvres một mặt đến Folkestone, một mặt đến Boulogne hoặc Calais.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-Âu

Sau khi ở Lord Curzon hội nghị với M. Bonar Law và M. Poincaré, thì nghị trở về Lausanne.

Báo *le Temps* có nói: Hiện nay có hai việc làm cho cuộc hội-nghị Đông-Âu phải đình-hoãn lại. Một là cuộc hội-nghị Đông-minh tại Paris, hai là phái-bộ nước Thổ mới tiếp được mệnh-lệnh của nghị-viện Angora.

Phái-bộ nước Thổ có bà cho rằng các ủy-ban nghị viện Angora mới quyết nghĩ không có lẽ nào ngang trở đến công-việc của hội-đồng.

Tin Trung-hoa

Ở Bắc kinh có tin rằng Chánh-phủ Quảng-đông có ý muốn công-nhận Chánh-phủ trung-ương.

Việc nước Ý

Nước Ý đang soạn một cái chương-trình mở mang đường đi cư cho nhân-dân. Ý M Mussolini định đặt một sở riêng để thực hành cái chương trình ấy. Chánh-phủ định trong nội năm nay thì sẽ cho độ 300.000 người đi-cư. Trong số ấy thì phần nhiều sẽ cho đi Canada, Brésil, Mixique, Venezuelas, nước Nga và tiểu Á-tế Á.

Việc nước Đức

Có tin rằng bọn bán vỉ ăn thức nông tại các chợ bùa nước Đức muốn đồng lòng nhau bãi thị.

Thị giá quốc-trái. — 3% 59.05 — 4% 1918 63.05 5% 1915-1916 76.70. — 5% 1920 88.55. — 6% 1920 88.99

Kỹ-nghệ chiếu-ảnh

Một cái mỏ vàng (1)

(Tiếp theo)

Trong bài trước kỳ giả có nói rằng nghề chiếu-ảnh không những là một nghề-nghệ mà thôi, lại là một nghề buôn rất lời nữa.

Muốn biện bạch điều ấy thì kỳ giả hãy xin kể mấy số sau này tưởng có thể chứng minh gấp mấy mươi những lời nói khéo: Những nhà có phần trong hội Pathé-Cinéma bên Pháp [illegible] ăn năm 1921-1922 công đến ngày 28 Février mà được những 16.153.203 *francs*. Hơn mười sáu triệu! nhiều biết bao mà kể.

Muốn cho các ngài ý-kiến đại ý về cái số tiền gốc đã dùng trong kỹ-nghệ chiếu-ảnh nhiều là những nào thì kỳ giả xin nói rằng trong tháng giêng và tháng hai năm 1922 ở bên Đức đã dùng hết 35 296.000 *marks* mà trong số ấy thì 24 609 600 *marks* để tăng vốn cho các công-ti cũ và 10.606.000 *marks* cho các công-ti mới.

Song những cách bảy cảnh có thể làm được ở bên nhà thì không lỗn mấy mà những giấy-ảnh sẽ chụp thì có thể bán cho các nhà chiếu ảnh bên Âu bên Mĩ được nhiều. Những giấy ảnh tối định quay ở Đông-pháp này là những giấy chụp các cảnh thiên nhiên trong xứ, các cảnh thuộc về mĩ-nghệ và phong tục, lại thêm nhất là cảnh trong các tiểu-thuyết đương đầu nữa.

Đại khái như chụp những cảnh hội hè, cảnh tiếp khách ở nhà quan nhà thường dân ở nhà quê, cảnh bắt hội, cảnh tế lễ ở đình chùa, cảnh gặt cuốc ở các làng cảnh lính khố xanh đến đuổi cướp, vân vân. Như vậy thì các nhà tư-bản Pháp sẽ bỏ tiền ra mà dùng vào việc chụp các giấy ảnh ấy rất là lợi cho xứ này.

Như là tôi vẫn thường nói ở bên Pháp, nhà Cinéma phải là một « cái trường học dạy người đời » mới được. Nhà Cinéma phải dạy cho các bực thiếu niên biết cách ở đời mà gợi những mối cảm tình tốt đẹp ra, rồi dạy những điều hay điều phải, mà lại vừa khiến cho người ta giải trí được nữa. Người đi xem chiến ảnh lộn trở về trong lòng phải cảm lại một cái mầm lương-thiện, cái mầm học-tập thì lúc nào mà không biết, vậy tôi xin nhiệt-thành mong rằng năm mới này sẽ là năm rất lợi cho xứ Đông-pháp và cái nghề chụp giấy ảnh cinéma mà tôi định mở ra trước nhất sẽ được thành hiệu để cho xứ này lại thêm giàu thịnh hơn nữa.

Chắc rằng các nhà giầm giập vào việc này sẽ được cái khoái lạc bỏ ra cái mỏ vàng này là cái nghề làm phiến ảnh vậy.

(Còn nữa)

Paul Thierry

Chargé de missions par la Société de Propagande et d'Action coloniales

(1) Xem *le bảo* T. J. T. Y. ngày 27 Décembre 1922 và ngày 2 Janvier 1923.

Bài ca Âu-trí-viên

Theo lời Ngô-tất-Quyên nữ-sĩ. Thi cuộc thi bài ca Âu-trí-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của ban-quản năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới ban-đến việc diễn-duyệt. Vậy xin nói để các ngài biết rằng các bài đăng 4 mục này chưa có phần hoa kèm trên dưới cho xa, mà con rọc phách giấu tên, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

III

Gió Nam thổi động cành hồng,
Bông hoa đua nở về lồng nước non.
Chúng em đua chạy lon xon,
Người yêu người nhận là con tiên rồng.
Đoái thương người lại sẵn lòng.
Đưa vào đây ở ra công bù chi.
Dạy ân dạy nết vui dạy đi,
Nâng niu xoa xuýt khác gì mẹ cha.
Mong sau nên lớn khôn ra,
Giống cây công cả ất là không quên.
Mong sao được chút báo đền,
Ơn người nọ nước đôi bên cũng già.

IV

Gió Nam đưa lại mưa Âu,
Lạc Hồng cây cũ thêm màu tốt tươi.
Chúng em nay đội ơn người,
Đặt vườn chân đất dạy nuôi đêm ngày
Ơn nhà nọ nước đã đầy,
Cảm công bảo-hộ nghĩa thầy cũng sâu.
Ở đây sum họp cùng nhau,
Nay tuy bé nhỏ mai hầu lớn khôn.
[illegible]
Nghĩ sao báo đền cho tròn mới nên.
Non sông một gánh kể bên,
Đôi vai tập bắc chớ lên vội-vàng.
Tương-lai đường hãy còn dài.

V

Trẻ thơ nhưng giống tiên rồng,
Cũng là con cháu Lạc-long dĩ-truyền,
Dịp đâu không hen mà nên,
Thay quyền dưỡng-dục người trên thương vì,
Nâng niu xoa xuýt thiếu gì,
Ơn như bể rộng ngã bi non cao,
Khi chay nhiều kẻ ra vào,
Cùng nhau cất tiếng reo chào tự đây,
Lòng ghi nơi nước ơn thầy.

VI

Mưa mưa nắng nắng đổi thay,
Nồng nồng lạnh lạnh dãy dây mai mai
Trưa trưa sớm sớm chơi bời,
Chơi bời trưa sớm, những người quanh ta.
Ta vui ta nói thật thà,
Ta ăn ta uống thảo hòa cùng nhau.
Ta đi ta chạy trước sau,
Trẻ thơ ta đỡ, bạn bầu ta yêu.
Ta ra ta lại trở vào,
Ta xem ta nhận những điều chưa quen.
Ta ngồi xuống, ta đứng lên,
Ta nghe dạy-dỗ, ta rèn nết na.
Ta không nghịch-ngợm lê-la,
Ta không ăn uống ba thà khó coi.
Ta không vận-mặc lôi-thôi,
Ta không cãi-cọ đôi-hồi cũng sĩ.
Yêu nhau ta lại vui chơi,
Bảo nhau ta vẫn nô-chơi mặn mà.
Chiều chiều tắm rửa mình ta,
Người nhà lại đón, tế-ta tạ về.
Ta về ta được thỏa thuê,
Sáng mai cơm nước, ta thì lại sang.
Lại sang đồng đỏ sẵn sàng,
Anh em trong họ ngoài làng đâu xa.

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Của ông cử Dương-bá-Trạc dịch

Giá mỗi quyển : 0$20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là:

Monsieur Bùi-Xuân-Thăng
63, Rue du Coton, Hanoi

Do Võ Văn Hưng Cưu Hồ Petrus Ký gửi tặng thư viện Nhà sách Khai Trí

ngồi xem sách, gọi con hỏi :

-- Bộ này mày học-hành có khá không?

— Con đương tập làm thơ.

Thế tao ra cho mày một bài thơ, đầu đề « Đêm đông năm ngoái ».

Con đọc :

Năm ngoái đêm đông độ lạc nàng,
Ta còn nhớ buổi lịch-xi cay :
Minh hai đứt Chếch ơn bóa làng,
Xô quả! thắng kia nó bốn Tây !

Ơi nhoẻn mồm cười :

— Mày cũng nhớ giai lắm. Ấy cảnh lịch-xi hôm ấy tao cũng đen như cảnh tối hôm qua !

Sơn phong

Tin Djibouti

Khi bản quán chủ-nhiệm cùng mấy ông phái-viên ở qui-quốc về, có ghé qua bến Djibouti là đất thuộc của Đại-pháp tại Phi-châu, trên Hồng-hải. Nhân tàu đậu lại non một ngày, có đáp thuyền vào bờ chơi, thấy nói có người đồng-bang làm việc ở đó, thì có tìm đến thăm ông Nguyễn-đức-Chiểu làm sở Vô-tuyến-điện Ông Chiểu chẳng những tiếp đãi rất tử-tế, lại còn hẹn sẽ gửi bài về đăng báo, để thuật cho độc-giả chư-tôn những việc hay bến chổ khách-địa đó. Nay ông Chiểu y lời hẹn có gửi bài ký sự này về, bản-quán vui lòng mà đăng báo, ước rằng ông Chiểu sẽ cứ xét trong vùng ông ở có điều gì tích-lợi nên biết nữa, ông lại gửi tin cho chúng ta biết.

Ta, ai là người đã sang tới nước Pháp ba lại chẳng biết quang-cảnh Djibouti ra làm sao rồi ư ! Nhưng kỳ-giả thực đảm nói rằng : cho được am tường mỗi mỗi thời một vài giờ đồng-hồ đọc chơi qua chưa lấy gì làm đủ biết.

Vậy tưởng thuật chuyện ra đây để đồng-bang ta cũng rõ hết, tưởng cũng không phải là nhàm bắt vậy.

Một vùng đất trắng xóa, cây cối chẳng có, có hoa cũng không ; chen chân vào nhà ở trên nền con gỗ cao tầm dựa lưng sườn biển. Trước mặt đứng trông ra chỉ thấy tuyệt vời làn nước xanh biếc, lồng-lộng mông-mênh thăm thẳm. Phía bên tây nam có nhiều rặng núi cát vừa cao vừa dài. Còn xung quanh chỗ nào không có núi, có nước thời nhìn tít mù vô cùng vô bạn thẳng tuột tận chân trời.

Ấy cái hình thức bề ngoài Djibouti là thế.

Cách tính thành chừng 4, 5 ki lô-mét có một cái công-trại làm nơi dưỡng-nga. Dẫu có giống được tí nhiều cây cối ran cỏ. Song chẳng qua chỉ một thứ chà-là (palmiers) cùng mấy thứ rau thường đồng nhi đi.

Trong thành thành coi không có lấy gì làm sầm uất, ít cho vài dãy phố nhà gạch, đó hoặc là công sở, hoặc là công gia (nhà cho người chức việc ở), tư-gia cùng những hội-quán hay tiệm buôn bán và cao lâu của người Ấy-lạp, người Ấn-độ, v. v.

Về phía trong liền tiếp với thành-thành thời là làng mạc của dân bản-xứ, nhan nhản những nhà gianh lợp-sụp, vách nứa tiêu điều. xan xát như mái lợp. Đường lối thoải-ngoải, dơ dáy nẫu nhàu. Kể xa lạ mới tới nom thấy mà ai cũng phải rùng mình sởn gáy. Nhất là qua hay vô trong một cái phố hàng tạp hóa của bọ thợ lại gồm-ghiếc bội phần. Thế mà bọ chịu được mà quấy quả tự nọp, chẳng cũng quen rồi.

Dân bản-xứ thuần thị là giống người đen thui mà người Ấn-tây quen gọi là Somalis (Sô-ma-ly). Song đều cũng một loài Somalis mà lại chia ra làm nhiều dòng khác nhau như dòng Dankali (Đăng-ca-ly) và dòng Yemen (Ê-măng), v. v.,... tựa như người Mương, người Mèo, người Mán ở thượng-du Bắc-kỳ ta.

Dân ấy còn ngu-hèn đần độn. Đem so sánh với cái thời-đại tối tân này thời tựa hồ người ở về đời ông Bàn-cổ nào vậy, chẳng khác chút gì cả. Chỉ biết kiếm kế sinh nhai. Ngoại-giả thời ra là cực-rực không còn am-hiểu gì nữa. Ma ngoẻ-nghiệp để sinh-nhai của dân họ là : 1· là chăn nuôi dê, cừu, lạc-đà để lấy sữa bay ăn thịt. 2· là đánh cá ở các vèn bờ bể.

Xem vậy mới biết người xứ nào nghèo nàn khổ sở, đói khát nheo-nhóc. Khá rất thảm thương. Thêm Đô-ra vốn cũng là một thứ ngũ cốc, song ở Djibouti không giồng được vì màu đất không có. Nguyên của người Ấ-rập chở sang đây bán.

Người Ấ-rập đi-cư sang đây cũng lắm. Đến nỗi họ đã quần tụ thành làng Khen thay cho người Ấ-rập có can-đảm đã đời xứ mà đi. Kể thì làm thuê mướn, người thì đi buôn, đi bán Xét cho kỹ ra người Ấ-rập đã có trí, mà lại khéo bảo nhau, họ đối với nhau có một cái mối đoàn-thể, bảo chẳng ai dám bỏ ai, thời họ mới truyền-bá phong tục tinh-tình khắp dân bản-xứ được. Phong-tục người Somalis hết thảy đều giống phong-tục Ấ-rập. Chẳng khác gì người cha tạc ra chịu vèn-minh của Tàu vậy.

Djibouti vốn là một xứ ở giáp đường Xích-đạo cho nên nóng và nắng luôn. Quanh năm thường may lắm mới có độ bốn năm trận mưa là nhiều. Thì tuốt chia làm 2 độ khác nhau : Trong khoảng 6 tháng bức bối không biết thế nào mà tả cho hết được, lại có một thứ gió thổi suốt ngày hay suốt đêm, tục gọi là gió « Ham-si ». Mỗi khi cơn gió đưa lại như dông như tố. Bụi cát theo mà tung lên như mây như sương. Còn 6 tháng khác thời cũng mát mẻ dịu hiu.

Về đường thương-mại trong xứ dẫu thu vào trong tay người Hi lạp. Người Hi-lạp kể cũng khá đông đảo. Một xứ như Djibouti này cứ đem tổng kỳ độ cương, thời ai ngờ thương mại phát-đạt. Cái cớ sở dĩ là do nhờ vì con đường Xô-xa từ Djibouti chạy sang Diredaoua mãi tới Adisababa thuộc về nước Ethiopie. Nên chi giao thông dễ dàng tự hàng hóa tiền thu cũng mau. Và chẳng Djibouti là nơi của bể cối yếu cho các tàu bể qua lại con đường Viễn-đông, và đại-quân-đảo Madagascar bởi vậy vận-động chuyển-tải không đến nỗi khắp các nơi thời thương-mại có cơ sở vững vàng thịnh-lợi được.

Nguyễn hữu-Chiểu

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Viếng mộ người yêu

Ta yêu người yêu kia bỏ đi chẳng một lẫm lòng đây. Làm sao ta lại có cái yên như thế, bà chẳng phải là một cái ảo-tưởng đó ru ? Không, ta yên thật ta yên một cách đầm-đề, bình như trên thế-giới ta chỉ trông thấy có con người ấy, trong óc ta lúc nào cũng chỉ nghĩ đến con người ấy, miệng ta lúc nào cũng nhắc đến cái tên con người ấy. Cái tên đáng quí đáng yêu làm sao, lưỡi ta bình như bắt ta phải nói phải gọi đến luôn luôn, như anh thầy cúng lúc nào cũng lẩm bẩm câu khấn một vị thần mình thiêng-liêng sáng-láng gì. Thôi, ta cũng không muốn kể nữa mà làm chi, chỉ biết rằng ta yêu có một con người ấy, trước sau một lòng sắt đá đinh-ninh ; trong khi giải cứu trong phòng, mà lòng đã quyết chữ đồng không khăng.

Trong một năm nay, lúc nào ta cũng ở vào trong phạm-vi cái ái-tình, cái u-hoài, cái cặp mắt sáng xinh, cái miệng cười hoa nở của con người ấy. Phàm cái gì ở con người ấy phát hiện ra đều bình như rạng buộc lấy ta, quấn quít lấy ta. Ta ở trong cái vòng nhân duyên mi mẫn ấy, ta quên hẳn bao giờ là ngày bao giờ là đêm, còn sống hay là đã chết, ở nơi quê nhà đất nước, hay là ở nơi đất khách quê người.

Nhưng nào người yêu ở đâu bây giờ ? A, đã thác rồi còn đâu ! Tại làm sao ? Ta cũng chẳng biết nữa, người ra ta còn nghĩ biết đến cái chi chi.

Một buổi chiều kia, trời mưa, người yêu ta ở đâu về, quần áo ướt lướt thướt. Ngày hôm sau sinh bệnh ho, cứ như thế trong một tuần lễ nằm liệt không dậy được nữa.

Vì dầu mà thu bệnh, ta nào có biết đâu.

Thấy thuốc lại, rồi cho thuốc, người hầu gái cho uống. Lúc lấy tay nóng, trán toát hồ hôi, mắt sáng quắc mà có vẻ buồn rầu. Ta hỏi gì thì nói, nhưng những lời nói lẫy nay thần bất nhược đứng ấn thịt gà làm sẵn ở các hàng cơm là chắc hơn. Ta nhiều người có tham rẻ hoặc tiếc của mà ăn liều thì có khi mang bệnh, vì phải hiểu rằng những con gà chết toi lẫy trong mình đã có bệnh rồi.

Thăm trạng. — Chiều hôm mồng ba lấy có một đứa con gái mới đẻ chết trôi đại vào cạnh bến tàu Sau-vage. Xem ra xác không có thương tích gì, thấy cái gia chữ thập đã nát, chỗ đó bình như đẻ đợi kẻ khác sau này đến nằm lên trên. Chung quanh hoa tường-vi mọc hàm um tùm, chòm tăng bách sắc lờ mờ mà có sinh khí thì tuồng như cái vườn cây trang-nghiêm thâm đạm lẫy non bằng tại người đó chăng !

Ta đi thơ thẩn một mình đi lẫy đây, đến lại đi, bỗng phảng phất, người yêu nào thấy đâu nào. Đêm tối như mực, bên gió thổng canh, nhằm chật mất, sợ soạng tìm đến mộ. Nhưng vẫn không thấy người yêu, h t sở lại vẻ khác chi người mà. Nào là đánh đấu, nào gì chữ thập, nào trông sắt, nào mé cỏ, nào vòng hoa tàn, ta sở đến mà biết cả. Lấy tay sờ cái bia, trên có tên tìm cái mà đoán ra. Ôi ! đêm nay là cái đêm gì, mà ta không gặp được người yêu.

Đêm nay đêm gì, sao không có trăng ? Lòng ta bao xiết nỗi hãi hùng. Chợt nghe có tiếng động. Cái tiếng đó rõ ít không thể hình dung ra được. Vật gì nữ ? Cá lẽ đương cái đêm trăm tịch nầy mà óc ta hỗn loạn nghĩ hóa ra thế chăng ? Hay ở nơi âm khí nặng nề ma hồn quỉ khóc mà có tiếng đó chăng ? Bèn đánh bạo mở mắt trông ra bốn bên.

Đứng đó chẳng nhờ được là lâu bay chóng ta chỉ còn nhớ rằng ta đã khiếp sợ quá hẫu ngất người đi.

Chợt một lúc, cái bia đá ta ngồi, lung lay muốn động. Mà động thật ! Hình như có người nằng nặc lên. Ta hoảng nhảy đứng sang mộ khác. Ô ! thì ta quả thấy : Cái bia đá lẫy dựng lẫn lên một cái thấy ma chui ra, lẫy lưng đỡ cái bia lên, dẫu đêm tối nhưng thấy rõ rằng và trông rõ những chữ ở cái bia lẫy rằng : « A lợi-Vân ngồi ở đây, chết năm 51 tuổi, là một người biết yên mến nhà và có lòng thành-thực được đã về chầu trời ».

Bấy giờ cái thấy ma lẫy cũng đọc mấy câu ở bia, rồi sau nhặt đá mài bỏ những chữ lẫy đi, đem con mắt hốc hếch ma nhìn. Lúc lâu, bèn dùng đầu xương ngón tay trỏ viết lại vào cái bia, nét chữ có ánh sáng, như ta dùng đầu que diêm cháy mà viết vào tường vách vậy. Viết rằng : « A-lợi-Vân ngồi ở đây, chết năm 51 tuổi, là một người bội nghịch luân thường, muốn mưu thừa tự, bèn làm cho cha mình không được chôn cất tử tế, phải bỏ thây ở ngoài đồng ruộng, để cho chim ăn quạ mổ, thực là một người bất hiếu. Vì thế cho nên phải chịu tội ở dưới âm-ty, không được đầu thai kiếp khác ».

Viết xong, thấy ma lẫy lại ngồi xuống, cầm cái xương ngón tay trỏ mà viết lại vào cái bia đá, rằng : « Người yêu kia, người chết rồi ». Lúc lẫy thấy đề lại như sau nầy : « Người yêu kia một đời đi chơi ngoài, muốn lừa đối người yêu mình, bị mưu nên thương hàn mà chết ».

Trời đã rạng đông, một mình đứng nơi mộ địa, thấy gì nữa đâu.

S. B. lược dịch

Tin Nam-kỳ

Ba cái nạn ô-tô

Có một cái ô tô đo một người Tây cầm máy đi đến chỗ đường rẽ cong khá dài thì đụng phải một người Ấn-độ, nhưng vì muốn tránh người Ấn-độ lẫy lại đụng ngã một đứa con gái lên 5 tuổi, thành ra hai người cùng bị thương, phải đưa cả vào nhà thương để bước thuốc.

Sáng ngày mồng 3 Janvier lại ở Long thành lại phải người nữa bị thương vì ô-tô. Hai người thì phải một người rất nặng.

Lại một cái rồi ra thứ ba nữa là ở Cần-Thơ, vì người cầm lái vô ý mà đụng phải một đứa con trai 13 tuổi vỡ sọ.

Cái chết khả nghi

Có một người lính lấy sau giờ nghỉ mà thì thấy nằm sóng xuyt ở sân ga Bình đưa vào nhà thương đến 8 giờ tối thì chết ! Thực rõ có kẻ bại hay là vì bệnh mà chết.

Bị xe đạp đụng mà vỡ đầu

Một người Tây ngồi xe đạp đụng phải một người Khách đi đường ngược. Người Khách té ra đất nỗi, vỡ đầu. Vậy mà người ngồi xe vẫn không đỡ.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 5 Janvier ấy, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 25

Quan Toàn-quyền Baudoin đi Ai-lao. — Quan Toàn-quyền Baudoin đi kinh-lý bến Ai-lao, sáng hôm nay ở Hanoi đã lên ô tô khởi-hành lúc 7 giờ. Tối hôm nay ngài sẽ đến Hà-tĩnh.

Cuộc đấu xảo Paris — Quan Thống-sứ Guesde ngoài Đông-pháp nay lại lưu nhậm chức tổng Đại-lý của Đông-pháp tại cuộc Đấu-xảo Paris năm 1925 và tại cuộc Đấu-xảo Mỹ-nghệ cần liệt-quốc năm 1924, lại kiêm cả việc tính toán bề cuộc Đấu-xảo Marseille vừa rồi.

Phi-đinh vô cơ. — Trong vô-tuyến-điện Bordeaux ngày hôm nay có nói rằng ở Biskra (Algérie) phi-hành trung-úy Đại-pháp tên là Thoret đã bay được 7 giờ 03 phút, bằng một cái phi-đinh có động-cơ 80 mã-lực, nhưng động-cơ hãm lại không cho chạy.

Chú : độc-giả còn nhớ mấy tháng trước đây phi-hành gia Maneyrol bay được 3 giờ 22 phút, đã là xung hăng thế-giới về nghề phi-đinh vô-cơ. Nay trung úy lại bay được hơn 7 giờ đồng hồ, thì cái chức bá-trưởng về nghề bay lại về tay trung-úy vậy.

Về việc tăng tiền cước xe-lửa Hanoi đi Gia-lâm. — Ai xem bài tự sự về việc tăng tiền cước xe-lửa ở Hanoi đi Gia-lâm bàn tại phòng Thương-mại và đăng báo trong số ngày hôm qua, cũng phải kêu rằng hai bên đều có lẽ phải cả. Nhưng người đi tàu thì phần nhiều là người nghèo cả, vậy mà giá hạng tư lại tăng lên một gần gấp một (đương 4 xu định tăng lên 7 xu) thì thật là thái quá. Hạng ba cũng vậy, là hạng của người mình nay đi đâu nhiều lắm, thì mà cũng định tăng thêm 3 xu nữa thì nhiều quá. Hạng nhất lại rút xuống 1 xu thì cũng là vô bổ, vì rằng ngoài những hành khách có giấy cấn nhà nước cấp cho và những nhà phú-thương Pháp thì làm gì có người đi hạng fy. Đáng lẽ hạng nhất hạng nhì là những hạng của người giàu đi, tăng lên thì phải, lại đi tăng những hạng dưới thì chẳng hóa không công ích ra ư ? Về cái giá xe-lửa hai đường so với giá cũ đã cao lắm rồi, đường Nhà-nước vừa mới tăng được hai tháng nay mà bây giờ lại muốn tăng nữa.

Vậy nhân dân mong rằng quan Toàn-quyền sẽ lẫy lòng đại-độ mà xét những lời thỉnh-cầu đích đáng của phòng Thương-mại Hanoi vừa rồi thì những nhà nghèo được nhờ ơn lắm lắm.

BẢN *Đến 1250 thước vuông 3 phố Tràng-tiền — Hàng Bông — Nhà số 22 phố hàng Bông — Mặt tiền đã làm đầu — Muốn mua giao — Gặp ông Tế — Hỏi tại số 6 phố Ngô Quyền*

Thăng thưởng. — Các viên chức trong ngạch Thương-chính có lên sau này được thăng chức kể từ ngày 1er Janvier 1923 :

Thăng Garde hạng nhất :

MM. Nguyễn-văn-Thắng, Ng-văn-Toán, Ng-văn-Thi, Lê-tân-Lâm, Ng-v-Phi, Koy-Tuc, Keo-Ley, Ng-Trăng, Ng-văn Chạch, Đinh-văn-Hợp, Phạm-Hân Cao-văn-Tang Phạm v-Nghinh, Lê-văn-Mậu, Hoàng Lại phong-Công, Nguyễn-văn-Phúc, Vũ-Hân, Lê-văn-Thành, Ng-văn-Ba, Tô-văn-Thành, Phạm-văn-Chuyên, Kem-Yon, Ng-v-Bạm, Lê-chung-Vinh.

Thăng Garde hạng nhì :

MM. Ng.-v-Cư, Đỗ văn-Giai, Ng-chi-Trước, Đinh-v-Đốc, Đỗ-hữu-Vực, Võ-v Tân, Thao-thanm-Phoui, Phạm-Nguyên, Phạm-v-Nghi, Đinh-quốc-Thái, Tim Keih, Phạm-quốc-Cam, Ng v-Bạm, Vũ-phương-Các, Nguyễn-trung Khuyến, Lê v-Hiền, Ng-khắc-Nguyên, Ng-văn-Phùng, Phạm văn-Dân, Đỗ-v-Lai, Bùi-Chương dit Bùi-Viễn Đặng-v-Kích, Trương-v-Đang, Đặng-t-Try, Đỗ-quang-Hải, Đinh-văn-Chính, Trần-văn-Thư, Võ-văn-Iáo, Nguyễn quang-Cảm, An-văn-Kinh.

Thăng Mécanicien-Chef hạng nhất :

MM. Ng-đình Phát dit Lương-Fat, Đặng-v-Hậu.

Thăng Mécanicien Chef hạng nhì :

MM. Trương-đức-Chinh, Đỗ-v-Cự, Thăng Mécanicien hạng nhất :

M. Lê-văn-Dược.

Thăng Mécanicien hạng nhì

M. Huỳnh-công-Vang.

Thăng Mécanicien hạng ba :

M Nguyễn-như Môn.

Thăng đội patron hạng nhất :

M. Chương văn-Tuyết.

Thăng đội patron hạng nhì :

MM. Trần văn-Chính, Phạm-văn-Sáng.

Thăng cai patron hạng nhất :

M. Đào-Vinh.

Thăng cai patron hạng tư :

M. Phạm-Cam.

Thăng Matelot hạng nhì :

M. Nguyễn-văn Gai.

Thăng sous-chef d'atelier hạng nhất :

M. Nguyễn-văn-Hai.

Thăng sous-chef d'atelier hạng ba :

M. Phạm v-Đồng.

Thăng ouvrier chef hạng nhất :

M. Nguyễn-văn-Hoài.

Thăng ouvrier chef hạng ba :

M. Nguyễn-văn-Lợi.

Thăng ouvrier chef hạng tư :

M. Phạm văn-Giản.

Thăng ouvrier principal hạng nhất :

M. Trần-văn-Át.

Thăng ouvrier principal hạng nhì :

MM. Trần-văn-Tỷ, Phạm-văn-Ấp.

Thăng ouvrier principal hạng ba :

MM. Phan-v Biều, Mạc-đo-Tư.

Thăng ouvrier hạng nhất :

MM. Ng-đức-Đồng, Ng-khắc-Độc.

Thăng ouvrier hạng nhì :

M. Phạm-văn-Phong.

Thăng ouvrier hạng tư :

M. Lư-si-Chiêm.

Thăng ouvrier hạng năm :

M. Tô-văn-Bát.

Ăn cướp. — Có một bọn cướp có khí giới cắt rạp phá cửa vào nhà chánh-tổng Ngô-bá-Khôi ăn cướp. Sau sự chỉ tỉnh nghỉ tên Quản, trình quan về khám, biện bắt được một cái áo đỏ ở trên đình mán là đồ ăn cướp. Hỏi tên lẫy cứ nhất định chối không chịu thà một đứa nào cả. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Đào-v Quản 5 năm khổ sai. Tòa Thượng-thẩm giảm lội cho tên lẫy xuống 2 năm tù.

Đồng đảng ăn cướp. — Nhà một người tên là Trương-Tích mất cướp có tỉnh nghỉ cho tên Hà-Viết và tên Hà-Hinh cũng có dự vào đám cướp mà biện khám nhà đều bắt được tang vật rõ. Hỏi ở tên đều chối. Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Viết 6 tháng tù và tên Hinh 4 tháng tù. Tòa Thượng thẩm y án.

Chà đánh chết chau. — Tên Đặng-Pa là người Mèo mới cưới vợ. Khi tiếp khách uống rượu say rồi hắt thuốc phiện. Lúc sắp đi ngủ thì có đứa cháu tên là Đặng-Cho đến gọi cửa để nói chuyện về việc chia hương hỏa. Tên lẫy lo không thưa mà lại mình mở cửa lẫy cái dọc lẫu đánh vào ngực một cái thật mạnh khiến cho đứa cháu ngã ra đất chết ngay. Tòa Nam-án tỉnh Yên-báy phạt tên trộng-Pa 2 năm tù về tội ngộ sát. Tòa Thượng-thẩm giảm tội xuống 18 tháng.

Vu oan giá họa. — Tên Ng-đức-Cập là lý trưởng kiện quan huyện Yên-mô rằng sai người đánh tên lẫy. Khi quan trên xét thì không có chứng cớ gì thành ra tên lẫy vu cáo. Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt tên Cập 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm giảm phạt tên lẫy xuống 20 đồng.

Nguyên đơn bị phạt. — Chu-như-Xuyên là chánh-tổng về tội đi thưa kiện mà không có chứng cớ gì. Ng-văn-Nuôi về việc kiện tiền thuế lợn. Khi tòa Nam-án tỉnh Hải-dương có trát đòi không thấy lên hầu kiện, nên phạt chánh Xuyên 10 đồng. Tòa Thượng-thẩm thu phạt cho, vì xét ra là ở xa lên hầu không kịp.

Cướp đường. — Tên Phạm-Hương và Ng xuân-Kiêm trúc Mới, xưa nay vẫn tụ họp với nhau ở dọc đường đón hành khách để cướp. Một hôm hai tên lẫy cầm dao và rủ ra đoạn đường vắng nấp ở về đường thấy hai người đàn-bà bán vải đi chợ về, hai tên lẫy liền chạy ra giơ dao và dài ra dọa và cướp hàng hóa rồi chực trốn. Lẫy gió người bị cướp hô-hoán lên thì tuần tráng chạy ra đuổi bắt được cả người lẫn tang. Hai tên lẫy không có thể thủ thân, du đẳng không chịu nghề nghiệp gì và đã can rồi. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Riêm và tên Hương mỗi tên 5 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án, và cho phép người bị cướp giật lẫy gánh vải về.

Tiếu tiền công dân. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Võ-văn-Bát 1 năm tù, tên Ngô-văn-Uẩn, Nguyễn-văn-Luận, Nguyễn-văn-Hương, Nguyễn-v-An, và Nguyễn-văn-Tuệ mỗi tên 2 tháng tù về tội giả mạo và tiêu tiền của công dân và bắt phải bồi 52 đồng trả dân. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên Bát xuống 6 tháng tù và những tên kia mỗi tên xuống một tháng tù và 10 đồng.

(Xem trong tích bo. cột thứ bốn).

THÀNH PHỐ HANOI

Sổ bảo-cử

Quan Đốc-lý thành-phố Hanoi, có lời ba cáo cho mọi người biết rằng : từ 1er đến 10 Janvier 1923 thì sẽ soát lại sổ bảo cử.

Vậy ai có chân dự bảo nên đến tại Tòa Đốc-lý, phòng phát giấy cần-cước (Bureau de l'Etat Civil) mà xét xem tên mình có ghi vào sổ hay không.

Hanoi, ngày 27 Décembre 1922

Ký tên : MOUROUX

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
ĐỌC TRANG
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt số kim có chất dạ quang
Giá..... 8 $ 50

Bán ruộng công tiêu việc tư. — Tôi Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên Đỗ-văn-Huyên 50 đồng về tội bán ruộng công lẫy tiền việc riêng và bắt phải tội 77 p. 93 trả dân. Tòa Thượng thẩm y án.

Sở Vô-tuyến điện. — M. Nguyễn Triệu, thư ký sở Vô-tuyến điện ở Pnù-quốc (Nam-kỳ), nay đã được đổi về sở Vô-tuyến Bạch-mai ở Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Cuộc thi hát

Vở hát thi này của ông Ng đình-Chân soạn, có các vai trò

nhất hạng
Mất vẻ kim có chất lạ quang

Giá..... 8 $ 50

BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Cần người làm việc

Số Chợp-bóng ở phủ Toàn-quyền, số 150, đường Quan-thánh, Hanoi, cần một người làm nay đến thực giới và phải biết cả văn mua chiếu-bóng nữa.

Tiền lương sẽ định theo công việc làm. 3389

Sữa hộp tốt nhất hạng

Bản hiệu mới tìm được một hãng người Đại-Pháp buôn bán chắc chắn, có một thứ sữa đóng hộp, còn giữ được nguyên chất sữa tươi.

Thứ sữa này, ít đường, mà như thế thời tốt lắm, vì dùng sữa hộp, mà nhiều chất đường, thì người mua phải thiệt-hại lắm lắm.

Và sữa lắm đường, màu trắng bẽn, ngoại giả hàng thêm lên gì.

Mua sữa nên chọn thứ còn vàng mới tức là chất crème còn nguyên chất chưa mất, và phải xem gấy đến ngoài, coi có lẫn sữa của người ta không, hễ không thời tốt hơn cả. Mua sữa đến công-nhân, vàng crème làm cho sữa có màu vàng, chất sữa [illegible] ấy là thứ [illegible]

• Muốn thử thì rất là dễ, chỉ uống một hượt khác biệt, vị nó thơm tho, không pha chất gì khác vào. Nguyên sữa đặc lắm, sau khi ăn, vẫn còn hương vị, ai đã dùng nó lại muốn dùng mãi. Muốn mua khi nhẩm, hãng nhận hộp sữa nào có dấu « đầu con bò » in dưới chữ LA FAVORITE

Bán-hiệu có gửi bán thứ sữa ấy ở hiệu Hock-gume-Seng, 55 phố hàng Bát-cũ, Rue Vieille des Tasses, tại Hanoi, để các ngài lại mua được tiện. Bán-hiệu lại bán nới giá, để chiêu khách.

Kính-cáo
Pharmacie MONTÈS
54, Rue Paul-Bert.
b 850

Sở Vô-tuyến-điện. — M. Nguyễn Triện, thư ký sở Vô-tuyến điện ở Phú-quốc (Nam-kỳ), nay đã được đổi về sở Vô-tuyến Bạch-mai ở Hanoi.

Phòng khám bệnh

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi, mới có phòng khám bệnh.

Buổi chiều nào cũng khám từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh mỗi từ 3 Janvier này. 3502

Sổ quyên cho Hội Việt-Nam Thanh niên. — Sổ thứ hai — Tỉnh Ninh-bình : MM. Aucer, Résident 10 p ; Candelon, P. Ishuen 10 p ; Rocca, Lieux, Cazenave Brocard, Pelelot 10 p ; Bayle, Tesmas, Varenne Gaillard, Bergeron, Mme L'Huillier, Lormier, Salle, Girard, Lévy, Ed. Chouquet, Balavoine, Consiantin 12 p ; Mmes Phạm-thị-Kiah, Dương-thị-Chuyên 1 p ; cộng 43 p.

MM. Lê-v-Cô Médecin 50 p. ; Lê-văn-Thọc, Tuần-phủ 50 p. ; Nghiêm-xuân-Quảng, An-sát 10 p. ; Mme Bùi-thị-Gai 10 p. ; Giáo-viên thứ 3 p ; Lê-đình-Sán 2 p. Phạm-qui-Thương, Võ-kiều Công, Võ-như-Trác Ng-tiết-Kiên, Lê-văn-Sắn, Người làm nhà Thương-tá-h Ninh-bình 6 p ; cộng 121 p.

Phủ Nho-quan MM. Nguyễn-điệu-Quảng, Tri-phủ, Ng-văn-Sưởng 2 p ; Dương-v-Quản, Ng-doãn-Bịch, Ngthư-Sinh, Lê-v-Chiêm, Trương-văn-Đương 2 p.50 ; Võ-v-Đức 0 p.40 ; Bùi-ngọc-Hoàng, Bùi-v-Hiển, Đinh-huy-Trác 0 p.30 ; Lê-v-Trường, Quách-Ân, Bùi-v-Thanh, Hà-v-Cần, Ng-văn-Sáu, Ng-v-Cần 1 p.20 ; Bùi-v-Thương, Quách-quang-Hoa, Bùi-v-Ái, Phạm-vă-Nghị, Đinh-v-Thừ 0 p.50 ; cộng 7 p.50.

Huyện Yên-mô : Lang Yên-mô-Thượng 3 p. ; M. Bùi-phụ-Kinh, Trihuyện, Lang Nội-khê 4 p. ; Lang Yên-tế, Cội-tri Phủ-tá, Phương-nội, Trung-tổng Hà-thanh, Bình-hòa, Đức-hộ, Vĩnh-lộc, Quang-ty, Trà-tri, Lan-khê, Liên-hương, Khương-Giục, Hưng-hiếu, Sách-liên, Văn-đu, Cổ-lâm, Ngọc-lâm. Thổ mật Bình-hải, Diên-phúc, Liên-tri, Bồ-xuyên, Quảng-Phúc 2 p. ; Lang Phương-tri 0 p.80 ; Lang Yên-mô, Cán và làng Yên-lâm 1 p.20 ; MM. Võ-đình-Hộc, Bùi Tú, Trần-cảnh-Tiếu, Lang Lộc-động, Lang Thổ-thái, Lang Đồng-sào, Lang Nhâu-phẩm, Lang Yên-sư, Lang Phúc-khê 1 p.50 ; cộng 38 p.50.

VIỆC BẮC-KỲ

SƠN-TÂY

Đá bóng thi. — Hôm chủ nhật 31 vừa rồi, hội « La Lune » ở Hanoi có lên đá thi với hội « Dragon noir » ở Sơn-tây.

Khi hội « L. L. » lên đến nơi thì hội « D. N. » có phái người ra đón và tiếp đãi một cách rất ân cần chân thảo.

Hai bộ xưa nay chưa từng quen biết nhau bao giờ mà tiếp đãi nhau một cách trân trọng như vậy, chắc cũng vì hai hội đó tuyển là các ông tổng sư các sở cả cho nên mới được như thế. Đến khi chơi gần hết cuộc đấu còn độ 10 phút thì hội « L. L. » bị thua luôn ba vàn, nghỉ xong lại bắt đầu vào chơi thì hội « D. N. » thua một vàn, thế là cuộc chơi hoàn toàn vai về không đến nỗi xảy ra việc gì cả. Vì hai hội nghỉ, được thua đó là cuộc mua vui, không như các hội khác, bề thua là chực kiếm cách giã thù. Được so rằng các hội khác có chơi thì cũng nên lấy tình liên-lạc mà tiếp đãi nhau một cách thân mật như hai hội trên này thì hay lắm.

Vậy xin chúc cho hai hội được thịnh vượng lâu dài.

Xuân-Dài lại cáo

VIỆT-TRÌ

Gà chết toi. — Xem ra mấy hôm nay ở Việt-trì có gà chết toi. vậy có ăn thịt gà phải nên cẩn thận. Người có gà chết toi đem chôn thì tt, đem cho hoặc bán rẻ cho các hàng cơm, hàng cháo, phở thì nhiều ; khuất mắt ai còn biết được, vậy từ nay trở đi ai có ăn thịt gà thì nên cẩn

Thảm trạng. — Chiều hôm mồng ba tây có một đứa con gái mới đẻ chết trôi dạt vào cạnh bến tàu Sauvage. Xem ra xác không có thương tích gì cả, vậy đã đem chôn.

QUẢNG-YÊN

Lễ khánh-thành hội Thể-dục. — Trong tỉnh ta từ hôm được tin rằng đến 31 Décembre, hội Thể-dục sẽ làm lễ khánh-thành và có cả hội Thể-dục Hongay về dự cuộc đá bóng thì cho ngày lễ được thêm trọng thể và cho trong tỉnh được một cuộc vui chung ; thời bà con thành-phố ai ai cũng mong cho chóng đến ngày để xem cái quang cảnh ngày lễ khánh-thành ra sao. Nay ngày mong đã tới. Hôm 31 đúng ngày chủ-nhật, vừa sáng tinh sương ở trên trường đá bóng đã thấy các ông hội-viên hội Hongay cầm cờ là cờ vàng có đề chữ : « Hongay Thể-dục-hội » thẳng tới nhà ông hội-trưởng hội « Quảng-yên ». Kế đến phường nhạc tây của nhà Chung ở làng Yên-tri có chừng độ 30 nhi-đồng trạc độ 14, 15 tuổi, cậu thổi thổi kèn, cậu thổi vồ trống, đi sắp hàng đôi đến đứng vào một bên trường đá bóng. 3 giờ vừa điểm, quan chánh Công-sứ là Đoàn-duy hội-trưởng cùng quí phu-nhân, cùng mấy vị quí quan, và quí bà đầm đã đến dự lễ khánh-thành của hội và xem đá bóng thì Trước khi hai hội đá thì cũng nhân thời quan Chánh-sứ About đại-nhân cùng quí công-tử là người chấp lệnh « arbitres » hỏi lòng khuyến-khích về đường thể-dục, ngài có cho phép ảnh tiến tượng cần ngài cùng các ông hội-viên hội Quảng-yên sắp dự cuộc đá thi. Đoàn, ngài ấn cần bảo ban các ông sắp dự đá thi nên tập tuyệt quả cần cho nhanh nhẹn, cho chóng được thêm lắm ! Bấy giờ cùng quanh trường đá bóng người đứng chen vai, ai nấy đều chú mục vào các ông sắp đá thi. Tiếng kèn toe toe, tiếng trống bập bùm, ai nấy xem ra thích tai thích mắt. Tiếng cổ rúc, hai ông giám-đốc « capitaine » của hai hội đã tung xu chọn bên sắp ngửa để được chọn « cảng » vừa chia cảng đâu đấy rồi thấy quả cầu đã lăn lên sân sắp ở chân rợ sang tới chiều kia, khi thời bỗng ai ở trên không, khi sang « cảng » nọ lúc đến « cảng » kia, mà sực cười thay bề khi quả cầu gần đến cửa bên nào thời người xem liền liệng cả mình hình như muốn lái quả cầu vào cửa để phân thắng bại ! Trong khoảng thứ nhất không phân thắng bại ; đến khoảng thứ hai thời vừa đá được độ 15 phút đồng hồ bên Hongay đã thua một vàn. Tiếng kèn lệ thổi, tiếng trống bập bùng, tiếng cười ran cả chung quanh, lại pháo đốt mừng hội Quảng-yên của người xem với cả vào trong đá bóng. Bắt đầu lại đá thời độ 15 phút sau khi hội Quảng-yên vừa được thời hội Hongay được lại một vàn thế là hai bên điều hòa. Trong khoảng chơi thứ hai này bên Hongay có được phép đổi một người khác thay vào một người đã nhọc. Bên hội Quảng-yên vừa thua xong một vàn thời chỉ độ 20 phút nữa lại thua luôn một vàn nữa. Ở ngoài nhiều cậu học-sinh ở trường Bách nghệ Haiphong và người xem điều nói có một vài người là người ở Haiphong chứ không phải ở Hongay. Kỳ giả lấy làm lạ và cho là ngoa ngôn vì ông giám-đốc « Capitaine » ở hội Hongay hôm 28 Dé

và những ông đi cuộc đá bóng thì ở Hongay dự tiệc, trước khi ông hội trưởng cất chén rượu mừng bội Thể-dục Hongay thì pháo nổ vang lừng, tiếng vỗ tay reo tiếng cười câu nói rầm rầm tỏ rằng vui vẻ vô hậu, xem ra cái tình liên lạc của hai hội thể-dục rất nên nồng nàn đậm thắm. Vui nhất là lúc tiệc được nửa chừng thì nhiều ông hội-viên hội thể dục Quảng-yên mỗi ông rót rượu để mừng ông « giám-đốc » hội Hongay cứ chén nay cạn thì lại chén khác và vỗ tay từng hồi không khác nào tiếng pháo liên thanh.

Tiệc vui mãi đến chín giờ kém mười lăm phút mới tan, vì các ông ở Hongay phải đáp tàu lúc chín giờ để trở lại nhà, các ông hội-viên hội Quảng-yên có tiễn chân các ông ở Hongay ra tận bến tàu và đợi cho tàu ra khỏi bến đến 2U, 30 thước tây mới trở về và có đốt pháo ở cầu và vỗ tay thổi còi xem vui vẻ lắm.

Kỳ-giả xin chúc hai hội Thể-dục Hongay và Quảng-yên được lâu dài thịnh vượng.

Đ. L

VIỆC KINH-ĐÔ

Cuộc hát làm phúc — Tối thứ bảy là 30 Décembre 1922 nhằm ngày 13 tháng mười một tà, hội cầu ông Bùi-thanh-Vân hát lấy tiền làm phúc. Hát tuồng « Phần Đường về Thừa Tiết-Cương pha thiết-khu phần ». Hay hết sức, nên rạp chật cứng. Học làm phước mấy lần cộng cả là năm trăm bốn chục đồng bạc (540 p00). Trong số đó đã kể kỳ trước, hát cả là 24 lần.

Mấy ông làm tuồng là

MM. Bùi-thanh-Vân làm Trình-giảo-Kim và Nguyễn-Bỗi ;
Ng v Gác làm Tiết-Cương ;
Tôn-thất-Tụng làm Võ-tam-Tư ;
Hồ-v Khiêm làm Hoài-Lâm ;
Võ-Đông làm Lý-Nhơ ;
Ng-v-Lễ làm Võ thừa-Tự ;
Ng-v-Lưu làm Ngũ-hoàng ;
Dương-Tường làm Tiết-bắt-Ngải và Mọi

X. lại cáo

Người đề ra trường. — Cách mấy tháng trước, trong báo nầy có đăng tin người đề ra trong Nay lại có người đề ra trong nữa.

Số là một người đàu bà kia có thai được sáu tháng thời đau bụng lắm, mới vào để tại nhà thương. Khi vào để thời đẻ ra một bọc toàn những cục to bằng cái trứng gà trứng vịt, hoặc bằng trái táo trái ổi, vỏ số ấy cũng là một điều lạ vậy !

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Mất báo luôn. — Bản-quán lại tiếp được thư của một nhà bạn đọc báo ở châu Quan-hóa kêu trong tháng Novembre mất một số báo, và trong tháng Décembre 7 mất hai số báo, tưởng nên đăng báo để nhà Bưu-chính xét giùm xem báo ấy mất ví đâu.

THỪA-THIÊN

Cọp giả. — Bộ trước bản quán đã có nhiều lần đăng rằng những đứa trộm cắp thường dùng chơn cọp giả hoặc mang lốt cọp để đi bắt trộm trâu bò, heo, gà trong các thôn quê, khiến cho người ta lầm mà sợ, để dễ trộm cắp. Mới đây ở làng Thầu phủ có nhiều nơi huyện nào có cọp về đến đêm đóng cửa gài then không dám đi ra. Nay đã có người đó thấy những đứa chơn cọp đi thì có mòng lết xuống đất, lại chỗ nào có dấu chơn cọp thì lại có dấu chơn người đi

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Binh-lương, *A Dujean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao đẳng Đông Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau này :

1° QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá. 8 $00
2° QUỐC TẾ TƯ PHÁP (Droit international privé) giá. 8 $00
3° HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá. 8 $00
4° THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. 4 $00

• Mấy bộ sách luật này, bản quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng bao thì tùy việc, đã có thỏa-ký. Phàm những việc đăng ở mục này, ai bị lỗi, người ấy nhận trách-nhiệm, chứ bản quán không biết thư hư thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối chủ-nhật 7 Janvier 1923, hồi tám giờ, tại Nhà-thờ Ngõ-Trạm, ông Mục-sư bổn-hội sẽ giảng về đề-mục

LOÀI NGƯỜI CẦN CHÚA GIẢI MÌNH ĐI

Đức Chúa Trời chẳng những đã dự-bị cho loài người ta về phần xác-thịt, mà cũng dự bị về phần linh-hồn ta nữa. Về phần linh-hồn cần phải có một đấng dìu-giắt ta. Chúa có dìu-giắt ta chăng ? Đức Chúa Jésus nói rằng : « Ta là đạo-lộ, chân-lý và sanh-mạng, nếu chẳng do ta thì chẳng ai đến nước Đức Chúa Trời được. »

Xin các qui-chức quá bộ đến nghe giảng.

GIẢNG ĐẠO BẰNG TIẾNG QUẢNG-ĐÔNG

Tối thứ hai, hồi bảy giờ rưỡi, có cuộc giảng đạo bằng tiếng Quảng-đông. Xin mời các qui-chức biết tiếng Quảng-đông cùng các ông Hoa-kiều đến dự-thính.

PHƯỚC-ÂM HỌC-HIỆU ở Ngõ-Trạm cũng thêm có Frost day Solfege, ông Nguyễn-Thông dạy Pháp văn, ông Quách-phúc-Hòa dạy Hán-văn. Ai muốn học đến đó mà xin

2039 **Hội Tin-Lành cẩn-bạch.**

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cao-bạch các bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua lẫn hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ.

• **Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bộ ba chuồng mà ở ngay giữa phố Trang tiền, số nhà 54, Hanoi.**

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert, Hanoi

TRANH VẼ

Bán buôn — **Bán lẻ**

Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là kiểu thêu, kiểu đét, kiểu đan, kiểu giấy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VĂN
Vẽ tranh, vẽ kiểu và sở truyện-thêu
73, Phố hàng Bông, Hanoi

Cuộc thi hát

Vở hát thi này của ông Ngđình-Chân soạn, có các vai trò kể ra sau này :

1 vai đào thương — 1 vai đào xảo-quyệt — 1 vai đào chiến lắng-lơ — 1 vị phu nhân lý sự — 1 vị phu-nhân đứng đắn có tính hay uất ức — 1 vị phu nhân có tính hay hơn-giận — 1 vai kép văn võ kiêm toàn — 1 vai lão tướng cương-trực — 1 vai lão tướng nóng nẩy có tính hay giận — 1 vai lão tướng có tính thị tài — 1 thằng hề — 1 con đỏi — các vai phụ.

Giải thưởng, cách-thức thi và điểm duyệt đã nói trước ở báo số hôm qua.

Thi tích gì, hôm nào thi, sẽ nói trước và có cáo bạch hiến để các qui-khách xem.

Tối thứ sáu :

TẠP KỊCH TRÍCH DIỄN
4 đoạn 4 cảnh

1° ĐÌNH-LÀNG TẠC TƯỢNG CHA MẸ
2° CÔNG-CHÚA PHẢI LÒNG CHÚA THAO
3° THIỆT-GIẢNG ĐOẠT A-ĐẦU
4 THỦ MÀ THUA BÀ LÀM LIỀU

Tạp kịch này đã diễn một lần, các qui-khách đến xem đông lắm, nhưng còn nhiều người áo ước chưa được xem nên đêm rạp xin diễn lại, để hiến các qui-khách.

CINEMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 8 đến thứ ba 9 Janvier 1923

Ba buổi ban ngày thứ năm và các nhật chớp tự 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

PASSION SLAVE
Một tấn kịch rất mai chia làm 4 đoạn

Nghỉ

PASSION SLAVE
Chớp nốt đoạn thứ ba, thứ tư.

HỘI BÊN ANGKOR
Một bản phim chớp trong khi nghỉnh tiếp quan thống-chế Joffre, chia làm 2 đoạn.

TUẦN LỄ SAU
Sẽ chớp một phim ảnh mỹ-thuật rất vui
SỰ THẬT-THÀ CỦA HENRY ROUSSEL
Kimay Lyon đóng trò

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đến hỏi bản-quán, thì cho biết chỗ ở in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quản lý, để cho người làm đề tiện hỏi. Bản-quán nghĩ thường hay kỷ tên vẫn tắt, hoặc thêu quá, không các đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

• Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2040

泰 NAM-THÁI 南
26, Quai Clémenceau, 26
(Chỗ là phố Bờ-sông, số nhà 26)
HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xe sẵn thành-khí, có cả bàn ghế làm sẵn bán và có gạch xây

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu rắn)

Người bị bệnh giập và bệnh sốt rét thường hay thấy trong mình một nhọc mệt lại rất là lếu khếch. Khi bị bệnh thì nhiều mồ-hôi, yêu đuối đi, đánh trống ngực, ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, mất nhọc lạ thường.

Chân huyết kém bần đi, thế thì nên bổ ngay vào cho chân huyết những chất đã hư đi trong khi ốm là ; chất sắt, như thế mà đông

Lở
• Bệnh trông-nhạc
Chứng đau xương

Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng gut nhất ! Có nhiều ngài ở xa không biết giá ; nay xin khai đề các qui-khách cùng biết :

EAU DE COLOGNE MONTÈS

Do Võ Phi Hùng cứu hành bởi Lưu Ký Văn Thư Viện. Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Thư viện microfilms của Đại học Cornell)

phải.

NAM-THAI
Kinh-cáo.
2021

MÙA MƯA

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi

MỚI VỀ:

Áo toi đi mưa
(Pardessus en laine imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Foulards en laine)
vân vân...

CÁC CHỨNG NGỨA NGÁY NHƯ:
Mụn Nốt-mẩn Hác-lào.

Những người nào lở, có bệnh trứng-nhọt, có huyết-quản sưng và có lỗ ở các huyết quản ấy có muốn chữa cho khỏi không ??

Nếu muốn chữa khỏi hay là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên biết dùng thuốc: Nhiều người đã công-nhận thực.

Dépuratif Richelet

là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy và có thể thay mau tất nhanh. Sức hiệu-nhiệm rất là chắng và mau vì thuốc ấy hễ uống ngay ở cái bệnh. Mầu thì nhỏ thuốc này ra hết cần cùng các chất bẩn thỉu. Những chỗ lở thì hay lại mà không phải ra nữa.

Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, vân vân....

Bán ở các hàng lục-hợp to.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bản quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy cá lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở với thì bản-quan không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả

Xe nhà và xe cho thuê

Có bảy kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Rabillot 7.
Téléphone N° 273
2008

CAO RĂNG

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo; ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Văn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liều mỗi phiên giá. . . .	0$20
Đơn liều mỗi phiên giá. . . .	0 10

萬春牙膏
立即拔除蟲牙固齒止痛

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các thứ thiên đã nhiều nơi mua bán để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gởi thư tại: Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này: hiệu *Mai-Lĩnh* số 136, phố hàng Bông, Sở bán hộ số 3, phố hàng Bông, phố là Hàng Bánh ăn quan số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh Lợi-Vinh*, số 69, phố nhà Bò hiệu *Hanh Xuân-Hương* số 81, p. à Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Lương* số 27, phố Bà Triệu, hiệu *Quang-Lợi* số 23 và hiệu *Bảo Hợp* số 27, phố Chợ nhiều Cũ, hiệu *Phạm xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh Hòa-Đường* số 127 và hiệu *Anh Hoa Hương* số 131 phố hàng Phèn, hiệu *Phương Đính* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp Hưng Long* số 24 phố Khách Haiphong hiệu *Quảng Lợi Ích* số 38 phố hàng Song và hiệu *Hoa Sinh-Đường* số 107 phố Khách Nam Định, hiệu *Đức Phong* số 166, phố Đông thi Bà Quang, hiệu *Phúc-Hưng* bán tại nhà thuốc Phúc-yên, hiệu *Văn An* phố Tiên tích Yên bay, hiệu *Đức-Hương* phố Việt tri tỉnh Việt trì hiệu *Hưng-Long* nhận đứng bán buôn ở Thái-Bình hiệu *Bảo-Hòa* số 53 phố Phúc Khê Hanoi chỗ nơi kể trên có bán sẵn thuốc thấy nơi nào có bán thuốc cần dùng khác nữa, đều không biết cả. Bản hiệu hiện nay có nhà bán ở Hải-phòng gian số 39 giấy 4. Xin các quí-khách nhân tâm quảng-cáo bản để ở cẩm bộ và sẵng

2038

Vạn-xuân đường, chủ kính.

CÁC CHỨNG NGỨA NGÁY NHƯ:
Mụn Nốt-mẩn Hác-lào.

Những người nào lở, có bệnh trứng-nhọt, có huyết-quản sưng và có lỗ ở các huyết quản ấy có muốn chữa cho khỏi không ??

Nếu muốn chữa khỏi hay là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên biết dùng thuốc: Nhiều người đã công-nhận thực.

Dépuratif Richelet

là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy và có thể thay mau tất nhanh. Sức hiệu-nhiệm rất là chắng và mau vì thuốc ấy hễ uống ngay ở cái bệnh. Mầu thì nhỏ thuốc này ra hết cần cùng các chất bẩn thỉu. Những chỗ lở thì hay lại mà không phải ra nữa.

Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, vân vân....

Bán ở các hàng lục-hợp to.

SÀ-PHÒNG DẦU THƠM XOÁ TÓC, NƯỚC HOA THƠM, SÁP, MỠ

SBA
Pachod Frères & Cie Lyon
2050

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

Chai lớn : 1 litre. . . . . 3$55
Chai nhỏ : 1/2 litre. 1.80
Chai nhỏ : 1/8 litre. 0.55
Hàng chai nhỏ xây có đóng thu nội riêng đã xây ra từng giọt được.

GRANDS MAGASINS REUNIS

Bán chiêu hàng

ĐỒNG HỒ ĐEO TAY,
giây chum mà vàng, vành sứ đủ các sắc.
Giá. . . . 15$00

ĐỒNG HỒ HẠNG
toàn bằng bạc
Giá. . . . 25$00

2074

Xin bản-đồ ở TAM-TÂM à Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin nào ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gởi giấy quán báo, chừng lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gởi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quán báo.

Bổ sẽ không gởi tiền theo thì sẽ đề nguyên cho số báo chắt trở nên hết.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ Hanoi
華人竹牌門前進行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc trường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân chân, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đồ các thứ khó thực rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông đông quan. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ lâu vừa rồi, bản-hiệu lại mới nhập thêm được giầy ba tây thợ khéo ở bên Tàu sang nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa cả làm đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi sẵng sàng nghênh tiếp một cách rất lịch sự.

PAO-VA

Gérant: n° 28 Rue du Pavillon, Hanoi

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LỘ đi các miền:
Ở ga YÊN-LỘ chạy hết 8 giờ rưỡi sáng sớm chuyến xe lửa thứ nhất ở Hà-nội về Yên-lộ và Vinh ra, Ở *CHỢ MƠI* Phú-Quí đi hết giờ cách đến ga Yên-lộ vào hôm chuyến xe lửa về Vinh và Hà-nội.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ
Ở *VINH* đi hết 4 giờ sáng đến Đồng hà với kịp chuyến xe lửa vào Huế
Ở ĐỒNG *HÀ* ra hết 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế đi.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chợ tho và hành-khách ở ga Yên-Lộ về Phú-Qui và Phú-Qui ra ga Yên-Lộ. Ở Phú-Qui có 3 phiên chợ Hễ ai buôn bán nằm nắt lắm các qui-khách muốn buôn ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại Lương Vinh-Đồng hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng kh lấy về nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin iết qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người ra đi đón.

Đường Yên-Lộ đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; ma đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đồng-hé gare

2012

Số 88

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Hồi này cũng tiếp theo sự-tích Mành-lệ-quân, của Tương-dạ-phu-nhân... một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Nhưng theo lối dân-tự, nay xin dịch thành văn-xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-BỬU-MỤC dịch thuật

Mã thoán nghe nói, mừng-rỡ mà rằng:

— Quả-nhiên là một kẻ rất diện ! nhưng chỉ hiềm về nỗi *Đoàn-thượng-khanh* nằm cay đã già yếu, mà lại là chỗ thân-thích với thái-hậu và hầu hoàng-hậu, vị-tất triển đình đã chịu để cho đi xa.

Bồ-man nàng-phục cười mà đáp rằng:

— Tôi đã biết trước là tên-ông không thể làm nổi Nhưng còn một kế nầy nữa.

Nói xong, liền ghé vào tai *Mã-thoán* mà bảo kế, rồi cáo từ lui về.

CHƯƠNG THỨ IV

Lại nói chuyện *Hàng-hâu* về cung, bỗng tỉ-tẩy thành giả giếng-lâm, dẫu phiền-não mặc lòng, cũng phải gượng cười gượng nói, ai ngờ một đêm vui giả mà long-thai bỗng báo tin mừng. Nhưng vì có pháp-thuật của *Phi-giao* hoàng-hậu làm cho *Hàng-hân* suốt ngày lẫn thẫn nói nhảm một mình, có lúc lại ngồi hu-hu khóc. Ấy uống thế-thường không ra thế nào. Thân-thể mỗi ngày một gầy-võ, chỉ còn cái da bọc cái xương.

Phi-giao hoàng-hậu cứ cách mỗi hôm lại đến ân-cần thăm hỏi, trông thấy *Hàng-hậu* như thế, biết là pháp thuật của mình đã ứng-nghiệm, mới giả cách buồn-bã mà ân với vua *Anh-tôn* rằng:

— Muôn tâu bệ hạ ! Cứ như bệnh tình của chánh-cung hoàng-hậu thì cũng hơi nặng, xin bệ hạ cho triện thái-y-quan vào để xem mạch. Thần-thiếp thiết nghĩ có lẽ là vì long-thai mà nên bệnh chăng.

Vua *Anh-tôn* gật tay mà phán rằng:

— Trẫm e vị-tất đã thật bệnh, can chi phải triện đến thái-y quan. Bây giờ trẫm chán con người ấy lắm rồi, từ nay trở đi, ái-khanh chớ nhắc đến nữa.

Phi-giao hoàng-hậu nghe nói mừng thầm, lại vào nam-nội thuật rõ sự-tình để thái-hậu biết và tâu rằng:

— Muôn tâu thái-hậu ! cứ như thế thì bệnh cũng lại lẫm, xin thánh-mẫu cho triện thái-y-quan vào, và truyền bảo Vệ vương-phi vào ở trong cung để đêm ngày trông nom thuốc-thang cho con, khiến thần-thiếp cũng được yên tâm vậy.

Phi-giao hoàng-hậu vừa tâu vừa ứa hai hàng nước mắt xuống Thái-hậu tưởng là thực tình, mở phán bảo rằng:

— Việc đó chẳng qua cũng là bởi nằm xung tháng hạn, con biết-lí phải lo-ngại. Vả con vốn là người hiền-thục xưa nay, ai lại không biết. Chính-sự trong ở cung, bao giờ con cũng giữ được lễ-phép, can chi mà sợ. Bây giờ không cần phải truyền bảo Vệ vương-phi vào ở tại cung vội, hãy cho triện thái-y quan vào xem mạch rồi kê đơn thuốc mà tâu với thiên-tử.

Phi-giao hoàng-hậu nghe nói, biết là thái-hậu đã trúng cơ-mưu của mình, trong lòng mừng thầm, nhưng ngoài mặt vẫn làm ra bộ ân sầu mà tâu với thái-hậu rằng:

— Muôn tâu thái-hậu ! Con đối với chánh-cung hoàng-hậu, thật đã thực lòng qui-mến, chỉ sợ Vệ vương-phi lại nghe người ngoài dèm-pha mà nghi con có dị-tâm chăng. Nếu không có việc bất-lợi nữ tỳ : *Dương-ngọc-anh* và *Trương xảo-nhi* thì con chẳng ngại. Ngày nay chánh-cung hoàng-hậu xảy có sự gì thì con thật mang tiếng là người quên ơn bội nghĩa.

Khi *Phi-giao* hoàng-hậu đang nói thì có *Gia-tường* công-chúa đến, thái hậu cho ngồi hầu một bên, cho nên những lời *Phi-giao* hoàng-hậu tâu bày, đều nghe rõ cả. Sau *Gia-tường* công chúa vào thăm bà *Ôn-phi*, mới thuật chuyện mà ngợi khen *Phi-giao* hoàng-hậu. Đến khi về cung phò-mã, lại thuật cho *Triệu-cầu* nghe, *Triệu-cầu* cười nhạt không nói câu gì.

Gia-tường công-chúa nói :

Tôi chỉ tiếc thay cho bà *Hàng-hâu*, xưa nay vốn là người hiền-thục, không biết có sao bây giờ lại biến tâm cải tính, khiến cho thượng-hoàng và thái-hậu đến không được yên lòng

Triệu-cầu nói !

— Việc này khó nói lắm ! Lòng nham hiểm biết đâu mà đò ! Kinh như *Vương-mãng* thuở xưa, trong khi bần còn đang khiêm-cung hạ-sĩ, chưa có sự phản-nghịch thì ai đã biết bần là đứa quyền-gian. Tôi chỉ sợ cái lòng bất trắc kia thật là khó lường, mà thương hại cho chánh-cung hoàng-hậu là người ngây dại vậy.

Lại nói chuyện *Phi-giao* hoàng-hậu đang ngồi ở trong cung, bỗng thấy nội-giám *Mã thoán* bước vào ra ý buồn rầu, rồi qui xuống đất mà tâu rằng:

— Muôn tâu hoàng-hậu ! Kẻ hạ thần có một việc riêng muốn tâu cùng hoàng-hậu.

Phi-giao hoàng-hậu liền ngảnh lại truyền cho các cung-nữ lui ra hết, *Phi-giao* hoàng-hậu bảo *Mã-thoán* rằng :

— *Mã-thoán* có việc gì, ta cho phép nhà-ngươi cứ tâu.

Mã-thoán tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-hậu ! Ngày nay bà *Hàng-hâu* ngọc-thể khiếm-an, thái-y-quan vào xem mạch, nói vì có « Ưc-nhất bất thư, mộc hỏa nhập tâm » mà thành bệnh. Thế mà chẳng hiểu vì cớ gì trong triều đường, lại nói nặng càm-đỗ. Chúng nói : « Hễ kẻ hoàng-hậu có mệnh-hệ nào thì... »

Phi-giao hoàng-hậu hỏi :

— Thì... thế nào ?

Mã-thoán tâu rằng :

— Trẫm lấy lệnh bà ! kẻ hạ-thần không dám tấn.

Phi-giao hoàng-hậu nói :

— Ta xá lội cho nhà-ngươi được vô-tội, nhà-ngươi cứ tâu.

Mã-thoán cúi lạy dập đầu rồi nói :

— Chúng nói hầu hoàng-hậu phải thường mệnh. Sau chúng lại còn nói nhiều điều thậm tệ nữa.

Phi-giao hoàng-hậu hỏi :

— Nó còn nói ta những thế nào ?

Mã thoán lại lạy dập đầu mà tâu rằng :

— Trẫm lấy lệnh-bà ! chúng nói là lệnh-bà làm mê hoặc thánh-thượng, bỏ ngoài gió-cách tôn-bình là hoàng-hậu, mà bề trong thì dùng mưu gian để mưa chước lấy cái tiếng hiền thục ở trong 6 cung. Chúng lại bảo là ngày nay thiên-đình có hai thánh-thượng. Còn nhiều điều nói ra không tiện, chỉ xin lệnh-bà từ nay nên phải lưu tâm một chút.

Phi-giao hoàng-hậu không ngờ nói mà rằng, chứ đã nghe nói thì tất nào không phải tức giận. Hãy giờ cau mày nghiến răng, vùng-vằng đứng dậy, đập bàn mà nguyền-rủa rằng :

Hay cho *Hàng-hiệu* ! Gởi cho *Hàng-hiệu* ! Nhà-ngươi dám cậy quyền ỷ thế mà coi thường ta, cái lũ này thế tất phải báo...

(Còn nữa)

Société l'Imprimerie

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-VINH

NĂM THỨ MƯỜI MỐT. — SỐ THỨ 1741

MỖI SỐ : 0$02

NGÀY THỨ BẢY 6 JANVIER 1933

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Một kỳ báo (7 số)
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	0$80
Các làng và						
Các công-sở						

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion. . . . 0$,80 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par